

kým písmem několik řádek, čítala mu jej přes rameno a byla dojata spolu s ním. Jean však o ní nevěděl nic, nezajímal se o to. Měl krásné, nevinné sobectví svého mládí, na nikoho nežárli, ničím se neznepokojoval. Byl naplněn svým vlastním životem, nechal se jím unášet, měl pyšné plány, se vším se svěřoval, kdežto ona o sobě vůbec nemluvila.

A tak ubíhaly šťastně a spokojeně dny a týdny, a pouze jedinkrát na okamžik byl jejich život zkalen událostí, která je oba velmi vzrušila, avšak přijali ji oba s různými pocity. Měla za to, že je v pozhnaném stavu, a sdělovala mu to s takovou radostí, že ji navenek musil rovněž sdílet. Avšak v hloubi srdce měl strach. Dítě, v jeho mládí! . . . Co si mám počít? . . . Má je uznat? . . . Jaký to závazek mezi tou ženou a jím, jak děsivé vyhlídky do budoucna!

Náhle se mu objevila jeho pouta v plné podobě, těžká, ledová a pevná. V noci spal tak málo jako ona; leželi jeden vedle druhého na svém velkém loži a snili s otevřenými očima, avšak vzdálení od sebe tisíce mil.

Na štěstí tento klamný poplach utichl a už se neopakoval; jejich život plynul dál šťastně a pokojně v úplném odloučení od ostatního světa. Zanedlouho skončila zima a objevilo se skutečné slunce; tehdy byl jejich příbytek krásnější, neboť se zvětšil o terasu s přístřeškem. Večer tam obědvávali pod zelenavým nebem a nad nimi štěbetaly vlaštovky.

Z ulice sem sálalo horko jako z rozžhavené výhně a ze sousedních domů sem zaléhaly všechny možné zvuky; avšak tady nahoře je osvěžoval i nejmenší vánek. Zapomínali na hodiny, seděli tu s koleny k sobě přitisknutými, až už nebylo vidět. Jean si vzpomínal na podobné noci na březích Rhôny, snil o dalekých

konsulátech v horkých krajinách, o plujících lodích, do nichž se dlouze opírá vánek tak jako do závěsu jejich přístřešku. A když ve tmě mu lichotivě šeptala u rtů „máš mě rád?“, musil se vrátet z velké dálky, aby mohl odpovědět: „Ó, ano! ovšem . . .“ Tak to bývá vždycky u mladých chlapců; mají v hlavě plno věcí.

Na stejném balkoně za pouhou železnou mříží porostlou popínavými květinami vrkala jiná dvojice, pán a paní Hettémovi, velmi statní manželé, jejichž polibky mlaskaly jako pohlavky. Byli si zázračně podobní, stejného věku, stejného vkusu, stejně nemotorní a těžkopádní. Bylo dojemné, poslouchat tyto postarší milence, jak, opírajíce se o zábradlí, zpívají v duetu staré sentimentální romance . . .

*Ve stínu si odpočívám v krásném snu —
ach, nebud'te mě!*

Fanny se tito dva líbili a ráda by se s nimi byla seznámila. Často si vyměňovala se sousedkou nad začernalým zábradlím úsměv zamilovaných a šťastných žen; avšak muži se chovali jako obvykle odměřeněji, takže se zatím neseznámili.

Jednou odpoledne se Jean vracel z nábřeží d'Orsay, když tu na rohu ulice Royale na něho někdo zavolal. Byl překrásný den, Paříž všeska rozkvétala horkým dechem léta na tomto bulváru, jemuž se za krásného západu, kdy se chodí do Lesíku, nemůže rovnat žádné místo na celém světě.

„Posaďte se tu s námi, krásný mladíčku, a napijte se něčeho . . . je to pastva pro oči, dívat se na vás.“

Popadly ho dvě silné paže a usadily pod slunečník ke stolku kavárny, jež zabírala ve třech řadách velkou část chodníku. Gaussin neměl nic proti tomu, neboť mu velmi lichotilo, že vša-

Alphonse Daudet: *Sapfo. Parížské útrapy.*
přel. Miroslav Dražal, 1946.

de kolem sebe slyší maloměstské obecnstvo a cizince v pruhovaných vestách a kulatých kloboucích se zvědavým obdivem šeptat jméno velkého Caoudala.

Sochař měl před sebou sklenku absintu, který se hodil k jeho vojenské postavě a řádové stužce důstojníka. Vedle něho seděl inženýr Déchelette, který přijel včera večer; byl stále stejně opálený a žlutý, s vystouplými lícními kostmi a s malýma dobráckýma očima, a jeho labužnické chřípí věřilo Paříž. Jakmile se mladý muž usadil, Caoudal na něj ukázal a komicky se zlobil:

„Tak se podívej, jak je to zvířátko krásné! . . . Když si představím, že jsem byl kdysi taky v tom věku a že jsem se taky tak naparoval jako tenhle cucák . . . Ó, to mládí, to mládí!“

„Ještě pořád?“ pravil Déchelette a pozdravil s úsměvem tuto rozmarnou známost svého přítele.

„Nesmějte se, můj milý . . . Všecko, co mám a co jsem, medaile, kříže, Institut a celý ten krám, bych milerád vyměnil za jeho vlasy a prosluněnou pleť.“

Potom se obrátil ke Gaussinovi a tázal se prudce:

„A co Sapfo, co s ní děláte? Není ji vůbec vidět.“

Jean nechápavě vyvalil oči.

„Vy už s ní nežijete?“ pokračoval Caoudal. A když spatřil Jeanův zmatený výraz, dodal netrpělivě: „Sapfo, což nevíte . . . Fanny Legrandová . . . Ville d'Avray . . .“

„Ó, to už dávno skončilo . . .“

Jak mu přišla na mysl tahle lež? Snad ze studu nebo z rozpaků, když uslyšel přezdívkou své milenky; snad z nechuti, mluvit o ní s jinými muži, možná také z touhy uslyšet o ní věci, které by mu jinak neřekli.

„Podívejme se, Sapfo . . . Ještě působí?“ tázal se roztržitě Dé-

chelette, všecek opojen tím, že znovu vidí schodiště Madeleiny, květinový trh a dlouhé řady bulvárů lemované stuhami zelených korun.

„Vy už si nepamatujete, že byla loni u vás? . . . Byla skvostná v své tunice egyptské selky . . . Jednou ráno minulého podzimu jsem ji přistihl s tímhle hezkým mládencem při snídani u Langloise; řekl byste, že je právě čtrnáct dní novomanželkou.“

„Kolik jí vlastně je? . . . Od těch dob, co ji známe . . .“

Caoudal zvedl hlavu a přemýšlel.

„Kolik jí je? . . . Kolik asi? . . . Už to mám; v třiapadesátém jí bylo sedmnáct, tenkrát mi stála modelem . . . teď máme třiasedmdesát. Tak si to spočítejte!“

Náhle se mu rozjasnil zrak.

„Ach, kdybyste ji byli viděli před dvaceti lety . . . štíhlá, jemná, ústa do oblouku, pevné čelo . . . Paže a ramena měla ještě trochu hubenější, avšak to právě patřilo k vášnivě Sapfo . . . A jaká to byla žena, jaká úžasná milenka! Kolik rozkoše bylo v tom těle, kolik ohně se dalo vykřesat z toho kamene, z toho klavíru, v němž nechyběl ani jediný tón! . . . Dokonalá lyra! . . . jak říkával La Gournerie.“

Jean byl úplně bledý a otázal se:

„To byl také její milenec?“

„La Gournerie? . . . To si myslím! Tenkrát to byla pro mne pořádná rána . . . Čtyři roky jsme spolu žili jako manželé, čtyři roky jsem si ji pěstoval jako květinu, čtyři roky jsem s utrpením snášel její rozmary . . . učitele zpěvu, hry na piano, jízdy na koni a všecko možné . . . A když jsem ji otesal, ohladil a obrousil jako nejjemnější sochu, jí, kterou jsem vytáhl z bahna jedné noci před Ragachovou dupárnou, přišel ten směšný krasavec, ten

básnickář, a ukradl mi ji od přátelského stolu, u něhož zasedal každou neděli!"

Mocně si oddechl, jako by chtěl zahnat starou nevraživost k falešnému příteli, která se ještě chvěla v jeho hlase. Potom trochu klidněji pokračoval:

„To jeho sprostáctví se mu mimochodem nevyplatilo . . . Tři roky jejich manželství, to bylo úplné peklo. Tenhle básník lichotivých veršů byl vlastně krysa, darebák a zuřivec. A jak se spolu prali, to jste měli vidět! Kdykoliv jste k nim přišli, našli jste ji s obvazem přes oko, jeho zase s obličejem do krve rozdrásaným . . . Avšak nejkrásnější to bylo, když ji chtěl nechat. Přichytl se ho jako pijavice, chodila všadě za ním, tloukla mu na dveře, lehala si na rohožku před jeho bytem. Jednou v noci uprostřed nejtuzší zimy stála pět hodin dole před Farciným domem, kam celá ta banda tenkrát přilezla . . . Kámen by se byl nad ní smiloval! Avšak elegický básník byl neoblomný a posléze jednoho dne ji dal sebrat policajtem, aby se jí zbavil. Ó, to byl pěkný pán . . . Aby to všecko korunoval a patrně z vděčnosti k této nádherné dívce, která mu darovala své nejkrásnější mládí, svou inteligenci a své tělo, vychrstl jí pak na hlavu svazek hanlivých a uslintaných veršů, plných nadávek a nářků, Knihu lásky, své nejkrásnější dílo . . .!"

Gaussin poslouchal nehnutě se ztrnulými zády, a malýni douškový srkal dlouhým stéblem chlazený nápoj, který před něj postavili. Nalili mu tam jistě nějaký jed a ten mu zmrazoval srdce a celé nitro.

Chvěl se zimou v tomto krásném počasí, viděl daleko od sebe matné stíny, které přicházely a odcházely, sud na kropení ulice před Madeleinou a celou tu směsicí povozů pohybujících se po

měkké zemi mlčky jako po vatě. Nedoléhal k němu hluk Paříže, slyšel jen to, co se říkalo u stolu. Nyní počal Déchelette, teď on naléval jedu:

„Jaká je to hrozná věc, tyhle roztržky . . ." A jeho klidný a výsměšný hlas přecházel v tón neobvyklé něhy a soucitu: „Po dlouhá léta žili spolu, spali jeden vedle druhého, mísili své sny a pot svého těla. Říkali si všecko a dávali si všecko. Jeden od druhého převzal zvyky, způsob života a dokonce rysy tváře. Patřil jeden k druhému od hlavy až k patě . . . Prostě manželství na divoko! . . . Pak najednou jeden druhého opustí, vyrve se mu z náručí . . . Jak to mohou udělat? Kde k tomu vezmou odvahu? . . . Já bych to nikdy nedokázal . . . Kdyby zklamaná, pohaněná žena, potřísněná posměchem a blátem mě prosila: „Zůstaň," nemohl bych odejít . . . A proto, vezmu-li si některou, je to pouze na jednu noc . . . Není zítřek, jak říkali ve staré Francii . . . Nebo tedy sňatek. Je to definitivní a mnohem čistší."

„Není zítřek . . . není zítřek . . . To se vám lehko mluví. Jsou ženy, které si nemůžete ponechat jen na jednu noc . . . Jako třeba tahle . . ."

„Ani té jsem nepopřál o minutu víc přízně . . ." pravil Déchelette s mírným úsměvem, který ubohému milenci připadal strašlivým.

„To bylo tedy proto, že jste nebyl její typ, jinak . . . Tohle děvče, když se zamiluje, tak se přisazuje . . . Má strašně ráda domácnost . . . A později už neměla štěstí při svém usazování. Zakotvila u romanopisce Dejoie, ten zemře . . . Přejde k Ezanovi, ten se ožení . . . Potom přišel krásný Flammant, rytec, bývalý model, poněvadž je vždycky zamilována do talentu nebo do krásy, a znáte přece její hrozná dobrodružství . . ."